

Vragen bij mysterieuze liquidatie

Was het een vergissing of een koele afrekening?

Het is inmiddels 71 jaar geleden gebeurd, maar toch blijft de hoop dat er eens duidelijkheid zal komen wat nu precies de reden was, dat Joost Hoekwater op de verjaardag van zijn dochtertje bij de voordeur werd geliquideerd. Was het een vergissing of een koele afrekening?

Richard van de Velde

De ouders van Joost waren Cornelis Hoekwater (1870-1939) en Gerrigje Trapman (1868-1934). Ze trouwden op 14 oktober 1893 in Giessendam en kregen de volgende tien kinderen: Jaapje, Willem, Joost, Cornelis, Jan, Aaltje (1895-1895), Jan (*1896), Aaltje, Jacobus en tenslotte Marigje. Joost groeide op in Hardinxveld en trouwde daar op 23 oktober 1937 met Gijsbertje Vink (1916-2003), waar ze woonden op Sluisweg 66. Op 7 mei 1940 verhuisde het echtpaar naar Uiterdijk 285 in Zoelen. Daar werd op 4 maart 1941 ook hun dochter Gerrigje 'Gerda' (1941-2002) geboren en ze verhuisden kort daarop binnen de gemeente naar Heuvelaker 5.

KNOKPLOEG Volgens zijn overlijdensakte van 17 maart 1945 uit Zoelen, kwam Joost op 4 maart 1945 om 18.00 uur in Spijk, gemeente Heukelum, om het leven. Vermoedelijk was het gezinnetje Hoekwater vanwege overstromingsgevaar kort daarvoor uit Zoelen naar Spijk gevlucht. De Duitsers hadden immers grote delen van de Betuwe onder water gezet en het water sijpelde al door de dijk van het nabijgelegen Amsterdam-Rijnkanaal. Grote delen van Zoelen stonden daardoor al onder water.

Op pagina 326 van het boek 'Spijk, heerlijkheid en waterland van 1250 tot 2000' van de hand van Peter de Jong, wordt melding gemaakt van het volgende: 'Onder de evacués was ook de bij Hendrikus Vink ondergebrachte Hoekwater uit Zoelen, die een NS-B'er en verrader bleek te zijn. Hij werd door een Knokploeg uit Lopik doodgeschoten, toen hij bij Vink naar buiten kwam.' Ondanks de gelijkkluidende achternaam, was deze Hendrikus Vink geen familie van Gijsbertje, de vrouw van Joost Hoekwater. Een naar Joost vernoemd familielid heeft de volgende lezing over de liquidatie van zijn oom: „Op de 4-jarige verjaardag van zijn dochter Gerda werd er op een gegeven moment aan de voordeur van zijn evacuatie-adres in Spijk gebeld, waar Joost en zijn gezin op dat moment verbleef. Toen hij de deur

OPGAVEN BURGERLIJKE STAND.

HEUKELUM.
Getrouwd: Sijmen Molenaar met Neeltje Kon.
OTTOLAND.
Overleden: D. Booij, 41 jr., echtgenoot van C. J. den Toom.
HARDINXVELD.
Geboren: Aartje, d. v. C. Verschoor en Lena Tromp. Neeltje, d. v. C. Boon en N. Overduin.
Getrouwd: J. Hoekwater met G. Vink.
Overleden: Lena Rochat, 1 jr. d. v. J. F. Rochat en B. de Koning.
Ondertrouwd: J. van Mill en H. den Breejen.
WERKENDAM.

De huwelijksvermelding van Joost Hoekwater in Nieuwsblad Gorinchem eo.

De overlijdensadvertentie van Joost Hoekwater in Nieuwsblad Gorinchem eo.

Door een noodlottig ongeval werd van onze zijde weggenomen onze innig geliefde Man en zorgzame Vader
JOOST HOEKWATER
in den ouderdom van bijna 30 jaren.
Wed. G. Hoekwater-Vink
Gerda
Spijk, 4 Maart 1945
De begrafenis heeft inmiddels plaats gehad te Neder-Hardinxveld

opendeed stond er een man met een envelop in zijn handen, die hem vroeg of hij Joost Hoekwater in eigen persoon was. Toen hij dat bevestigde, deed de man een stap opzij en werd hij door een handlanger, die achter hem stond, ter plekke doodgeschoten.'

VERZETSGROEP SCHAKEL Bij familieleden van Joost bestaat het vermoeden dat hij verzetswerk verrichtte voor de verzetsgroep van Maarten Schakel. (1917-1997). Deze in Meerkerk geboren onderwijzer/ leraar Duits kwam in het begin van de oorlog in aanraking met de illegaliteit. Maarten verspreide aanvankelijk alleen het illegale Vrij Nederland in de Alblasserwaard. Al snel was hij in zijn geboortestreek, onder de schuilnaam 'Jan Snor', leider van de zogenoemde verzetsgroep Schakel. De groep was betrokken bij het onderduiken van joodse Nederlanders en hielp landgenoten, die aan een gedwongen tewerkstelling in Duitsland probeerden te ontsnappen.

Persoonlijk drama trof Maarten ook: eerst overleed zijn broer Anrie aan TBC en enkele maanden later in de herfst van 1943 werd zijn andere broer Arnold door de Duitsers opgepakt en stierf later in het concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg. Maarten bleef uit handen van de Duitsers, maar zette veiligheidshalve zijn activiteiten voort in de verzetsgroep André in het Brabantse Sprang-Capelle, waar hij ook een onderduikadres had gevonden.

In het najaar van 1944, toen grote delen van Zuid-Nederland bevrijd waren, nam Maarten de taak op zich een gewapende eenheid van de Binnenlandse Strijdkrachten in zijn geboortestreek op te richten. In april 1945, werd hij daar bij een controle gearresteerd. Vanwege de bij hem gevonden wapens en verboden lectuur, werd hij standrechtelijk ter dood veroordeeld. Net voor zijn executie

wisten leden van zijn verzetsgroep hem uit het politiebureau in Schoonhoven te bevrijden en in veiligheid te brengen.

DUBBELROL? Naar 'horen zeggen' speelde Joost volgens leden van zijn verzetsgroep een dubbelrol en dat was de reden van zijn liquidatie. Familie van Joost probeerde na de oorlog bij Maarten Schakel, als commandant van de 6e compagnie Binnenlandse Strijdkrachten, opheldering te krijgen. Ook klopten ze aan bij auteur Jan Stout, die over verzetsgroepen schreef uit Gorinchem e.o. Beiden hielden hun kaken op elkaar. Harde bewijzen voor een NSB-lidmaatschap en/of verraad, op welke wijze dan ook, zijn er na de oorlog door familieleden van Joost niet gevonden.

Vreemd genoeg wordt dit voorval ook niet gememoreerd in het boek Recht op Wraak (liquidaties in Nederland 40-45) van de bekende Fries Jack Kooistra. In het Nationaal Archief in Den Haag wordt Joost Hoekwater nergens vermeld en zo blijft deze liquidatie een mysterie. De grafsteen van vrouw en dochter van Joost Hoekwater op de Alg. Begraafplaats in Gorinchem

Weduwe Gijsbertje verhuisde op 12 september 1946 vanuit Zoelen naar Rivierdijk B 270 in Hardinxveld, om vervolgens per 12 mei 1950 naar Gorinchem te verhuizen, waar zij in 1952 hertrouwde met Barend van den Berg (1914-1972). Ze overleed in Gorinchem op 12 juli 2003. Haar enige (ongetrouwde) dochter overleed een jaar eerder.

Mochten er lezers van dit blad zijn, die over deze liquidatie aanvullende informatie kunnen/willen verstrekken, dan mogen ze contact opnemen met Richard van de Velde telnr. 0345-502583 of per e-mail: r.velde@hetnet.nl

Graf Gijsbertje en Gerda.